

## واکاوی عوامل افزایش تلافی جویانه در روابط ایران و اسرائیل در دو دهه اخیر (ابعاد و رویکردها)

سعید جهانگیری<sup>۱</sup>

هومن مظلوم<sup>۲</sup>

### چکیده:

نقش گروه‌های منتفذ و قدرتمند یهودی آمریکا، منافع متقابل طرفین، وجود ارزش‌ها و نگرش‌های مشترک بر رویکردهای سیاست داخلی و خارجی دو کشور و همین‌طور سیاست ابهام‌هسته-ای اسرائیل از جمله عواملی هستند که در تقویت این روابط و ایجاد تفاهم بین دو کشور نقشی اساسی ایفا می‌کنند. ما در این پژوهش که به روش توصیفی و تحلیلی می‌باشد در صدد پاسخ به این پرسش هستیم که عوامل موثر در روابط دو کشور در دو دهه اخیر به چه صورت بوده است؟ وجود فراز و نشیب‌هایی در روابط اسرائیل و ایالات متحده در دو دهه اخیر، شناسایی اسرائیل توسط ایالات متحده تا به حال به عنوان مهم‌ترین متحد اسرائیل در سطوح مختلف در کنار این کشور بوده و تا آنجا پیش رفته که منافع متقابل این دو نمود یافته است و تمام رؤسای جمهوری آمریکا اعم از دموکرات یا جمهوری‌خواه تعهدات همه‌جانبه‌ای را در قبال امنیت اسرائیل پذیرفته‌اند.

واژگان کلیدی: ایران، گروه‌های منتفذ، قدرت بازدارنده، اسرائیل

---

<sup>۱</sup> - دکتری تخصصی علوم سیاسی (مسائل ایران)، دانشکده حقوق، الهیات و علوم سیاسی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران؛ نویسنده مسئول

saeedjahangiri61@yahoo.com

<sup>۲</sup> - کارشناس ارشد روابط بین‌الملل، دانشکده علوم سیاسی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۵/۰۴ - تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۶/۲۱

## مقدمه و بیان مساله

طی چند دهه گذشته قدرت‌یابی جمهوری اسلامی در غرب آسیا باعث تغییر موازنه قوای منطقه‌ای شده که تحت تأثیر آن کشورهای منطقه برای موازنه تهدید به رژیم صهیونیستی نزدیک شده‌اند و دشمن اصلی خود را ایران معرفی کرده‌اند و طی این چند ماه گذشته هم تنش بین رژیم صهیونیستی و جمهوری اسلامی ایران به شدت و به شکل بی سابقه‌ای افزایش یافته است به طوری که به نظر می‌رسد دو طرف عملاً در زنجیره تصاعدی بحران و جنگ قرار گرفته‌اند که در این چند ماهه گذشته رژیم صهیونیستی بارها مواضع ایران و متحدان آن در سوریه و حتی در عراق را هدف حملات هوایی قرار داده است؛ در شهادت فرمانده سپاه قدس نقش آفرینی کرده و بر اساس شواهد و مدارک موجود بارها به مراکز و تاسیسات زیر بنایی ایران همچون سایت هسته‌ای نطنز و بسیاری دیگر از مراکز، حملات سایبری نموده است. (مافی، ۱۳۸۵: ۱۱)

سال ۲۰۱۷ یکی از شگفت‌آورترین و درعین حال جنجال‌برانگیزترین سال‌های حیات سیاسی ایالات متحده آمریکا بود. غیرمنتظره بودن انتخاب دونالد ترامپ از سوی مردم آمریکا به‌عنوان ریاست جمهوری و بی‌تجربگی سیاسی او از همان ابتدا خبر از رفتارهای عجیب و جنجال‌آفرین او در دستگاه حکومتی آمریکا می‌داد. توئیت‌های بحث‌برانگیز، اتهام اذیت و آزار جنسی وی در سال‌های پیش از ریاست جمهوری از سوی برخی افراد، نظرات ناخوشایند در مورد ناسیونالیست‌های سفیدپوست، تصمیمات شخصی در مورد افراد کابینه، دخالت در تحقیقات جنایی و ارتباط چندین عضو از کمپین انتخاباتی او با روسیه، همگی از مسائل جنجال‌آفرین سال اول ریاست جمهوری دونالد ترامپ محسوب می‌شوند. علاوه بر این، مواضع تهاجمی دونالد ترامپ نسبت به پاره‌ای مسائل بین‌المللی چون موافقت‌نامه‌ها و نهادها و سازمان‌های بین‌المللی نیز موجب شگفتی‌های زیادی در یک سال گذشته بوده است. همین مسئله، تحلیل سیاست‌های او را در ابعاد داخلی و خارجی با پیچیدگی‌های خاصی روبرو کرده است. (همان)

### مبانی نظری

#### نئورئالیسم

نو واقع‌گرایی همواره به عنوان یک چهارچوب نظری قوی جهت تحلیل مسایل حوزه روابط بین‌الملل مطرح بوده است. براین اساس بازیگران اصلی روابط بین‌الملل دولت‌ها در نظام آنارشیک هستند و در میان دولت‌ها نقش محوری برعهده یک دسته خاص از بازیگران و کشورها است. از نظر نئورئالیست‌ها، همکاری در قالب نهادهای بین‌المللی غیرممکن نیست، اما امری بسیار دشوار

است. مفهوم‌بندی پارادایم واقع‌گرایی از امنیت و تحلیل و تبیین آن بر مبنای اصول و مفروضه‌های دولت‌محور بر سر قدرت جهت بقا در نظام بین‌الملل آنارشیک شکل می‌گیرد که آن را خواسته یا ناخواسته به موازنه‌سازی در برابر قدرت‌های برتر سوق می‌دهد. به‌طوری‌که تلاش هر کشور جهت تقویت بنیه نظامی و دفاعی خود به اقدام متقابل کشور دیگر می‌انجامد که مسابقه تسلیحاتی و جنگ را به بار می‌آورد. (آریان، ۱۳۸۴: ۸) نوواقع‌گرایی معتقد است که در نظام آنارشیک بین‌الملل امکان همکاری بسیار محدود است. با وجود اینکه دولت‌ها ممکن است از همکاری و همگرایی سود اقتصادی ببرند، اما عواید اقتصادی تحت‌الشعاع منافع سیاسی قرار می‌گیرد. دولت‌ها، همواره از چگونگی توزیع عواید ناشی از همکاری نگرانند و از آن می‌ترسند که دیگران بیشتر از آنها از همکاری سود ببرند؛ همچنین دولت‌ها، تنها در صورتی دست به همکاری خواهند زد که این سیاست در خدمت منافع ملی به منزله قدرت آنها باشد و این کار قدرت ملی آنها را افزایش دهد. (Lochery, 2005: 54)

کنت والتز پیش‌بینی می‌کند که ساختار آنارشی در طول زمان، اختلاف بین قبایل را از بین می‌برد، عملکرد امپراتوری‌ها، شهرها و ایالت‌ها را زیرا فشارهای ساختاری یکنواخت می‌سازد. (فرخ‌زاد، ۱۳۸۳: ۱۰) در قلمرو آنارشیک، واحدها از حیث کارکرد به هم شبیه‌اند و تمایل دارند این‌چنین باقی بمانند واحدها همواره می‌کوشند درجه‌ای از استقلال را حفظ کنند و چه بسا ممکن است سخت به دنبال خوداتکایی باشند (والترز، ۱۳۹۸: ۱۴۸) به‌رغم آنکه ممکن است سود یا دستاورد مطلق ناشی از همکاری زیاد باشد، اما برای آنها آنچه اهمیت بیشتری دارد دستاورد نسبی است که اگر به زیان آنها باشد، مانع از همکاری یا تداوم آن خواهد شد. پس این آنارشی است که در میزان همکاری و حوزه‌های آن محدودیت ایجاد می‌کند. (کارشناس، ۱۳۸۵: ۹) از نظر نفورثالیست‌ها، دولت‌ها به‌جای اینکه به همکاری خصوصاً همکاری‌های امنیتی به‌عنوان عاملی جهت تأمین منافع دو طرف بنگرند، همیشه در حال مقایسه این مسئله هستند که کشورشان در مقایسه با کشوری که با آن همکاری می‌کنند، چقدر بیشتر به دست می‌آورند؛ لذا چون دولت‌ها همیشه تلاش می‌کنند منافع و دستاوردهای خود را در محیط بین‌المللی که سرشار از رقابت، بی‌اعتمادی و بی‌ثباتی است به حداکثر برسانند، بنابراین دستیابی به همکاری‌های به‌خصوص امنیتی دشوار و حفظ آن دشوارتر خواهد بود. دولت‌ها از این وضعیت آگاه هستند و اگرچه آنها به پیمان‌های همکاری نظامی می‌پیوندند و موافقت‌نامه‌های کنترل تسلیحاتی امضاء می‌کنند ولی ضمن حفظ احتیاط معتقدند که درنهایت باید امنیت ملی را خود آنها تأمین کنند. نو واقع‌گرایان سطح تحلیل را نظام بین‌الملل قرار می‌دهند و معتقدند که ساختار نظام بین‌الملل نوع و قواعد بازی را مشخص می‌کند. در این راستا، آنچه در درون دولت‌ها می‌گذرد اهمیت نداشته و

نمی‌تواند بر ایدئولوژی و رژیم حاکم تأکید داشت براین اساس سیاست خارجی همه دولت‌ها تحت تأثیر عوامل سیستمیک  
مانند توپ‌های بیلارد قرار دارد. (نهایزی، ۱۳۷۵: ۲۰۰-۱۹۹)

### بازدارندگی امنیتی کشور

#### روابط امنیتی - اطلاعاتی ایران و اسرائیل

ساواک در ۱۳۳۵ خورشیدی (۱۹۵۶م) به انگیزه حفظ امنیت کشور و جلوگیری از هر توطئه زیان‌آور برای منافع عمومی پا گرفت. این سازمان به اصطلاح امریکایی می‌بایست آمیزه‌ای از «سیا»، «اف.بی.آی» و سازمان امنیت ملی می‌شد. اختیارات آن همانند سازمان‌هایی که در روزگار داریوش «چشم و گوش شاه» به‌شمار می‌رفتند بسیار گسترده بود، اما وظیفه اصلی آن، پشتیبانی از شاه با کشف و ریشه‌کن کردن افراد مخالف با حکومت و آگاهی‌رسانی از وضع و حال و روز مردم به وی شمرده می‌شد. (Abunimah, 2007, 2)

مجلس شورای ملی در اسفندماه ۱۳۳۵، برپایی سازمان اطلاعات و امنیت کشور (ساواک) را بر پایه قانون زیر تصویب کرد:

حفظ امنیت کشور و جلوگیری از هرگونه توطئه که مضر به مصالح عمومی است، سازمانی به نام اطلاعات و امنیت کشور وابسته به نخست‌وزیری تشکیل می‌شود و رئیس سازمان، سمت معاونت نخست‌وزیر را داشته و به فرمان اعلاحضرت همایونی شاهنشاهی منصوب خواهد شد. (شاه کرمی، ۱۳۸۰: ۱۳)

موساد که در گذشته، مؤسسه هم‌آهنگی و مرکزی اطلاعات و امنیت اسرائیل شناخته می‌شد، در آغاز آوریل ۱۹۵۱ (۱۳۳۰ش) به کوشش داوید بن گورین، نخست‌وزیر آن روز دولت صهیونیستی پدید آمد. وی هدف موساد را چنین بازگو کرد:

برای کشور ما که از ابتدای تأسیس تحت فشار دشمنانش قرار داشته است، اطلاعات به عنوان خط مقدم دفاع ضروری است و ما باید به‌خوبی بیاموزیم و بدانیم که در اطرافمان چه می‌گذرد.

#### الف) تأثیر موساد در ساختار و سازمان‌دهی ساواک

زمینه‌های استواری پیوندهای امنیتی - اطلاعاتی میان ایران و اسرائیل با گسترش روابط سیاسی دو کشور در ۱۳۳۹ (۱۹۶۰م) فراهم آمد. هم اسرائیل بر اثر گرفتار شدن به گوشه‌گیری در خاورمیانه و هم امریکا برای استوار کردن روابط خود با کشورهای آنجا از گسترش روابط ایران و اسرائیل به‌سختی پشتیبانی کرد. (Weston, 2002, 2)

مأموران موساد دست‌کم پس از کودتای ۲۸ مرداد (۱۳۳۲/۱۹۵۳م)، آرام آرام در ایران حضور و نفوذ فراوانی یافتند و هنگامی که روابط سیاسی غیررسمی میان ایران و اسرائیل برقرار شد

(مرداد ۱۳۳۹)، زمان درازی از ارتباطات مسئولان ساواک و موساد با یکدیگر می‌گذشت. امریکاییان در پی تأسیس ساواک که با کمک و راهنمایی مستقیم سیا صورت پذیرفت، از اواخر ۱۳۳۵ (۱۹۵۶م) آرام آرام کوشیدند که روابط آن را با موساد گسترش دهند. ساواک و موساد در واپسین سال‌های دهه ۱۳۳۰ و اوایل دهه ۱۳۴۰، ارتباط بسیار نزدیک و دوستانه‌ای با یکدیگر برقرار کرده بودند و همکاری دوسویه آنها در کارهای امنیتی- اطلاعاتی و جاسوسی در ایران و دیگر کشورهای خاورمیانه، روندی شتابنده و فراگیر داشت. سیا در چنین وضعی اندک اندک، بخش مهمی از وظایف خود را در برابر ساواک، به موساد سپرد. سازمان اطلاعاتی حکومت صهیونیستی، برای برخوردار شدن از پشتیبانی ساواک برای عملیات بر ضد فلسطینیان در کشور- های عربی خاورمیانه، بسیار کوشید. برخی از سندهای موجود در این باره، از این مسئله گزارش می‌دهند که سرویس اسرائیل در نشست (کنفرانس) سه جانبه، پیش‌نهادهایی درباره همکاری سرویس‌های ایرانی و اسرائیلی بر ضد فلسطینیان عرضه کرد. هدف اسرائیل، بهره بردن از سرویس ایران برای رخنه کردن به سازمان‌های گوناگون فلسطینی بود. (صادقی‌زاده، ۱۳۸۶: ۸)

سازمان اطلاعاتی اسرائیل (موساد)، در سال‌های پادشاهی محمدرضا شاه پس از سازمان‌های اطلاعاتی امریکا، شوروی و انگلستان، فعال‌ترین شبکه اطلاعاتی در ایران به شمار می‌رفت و در برپایی سازمان اطلاعات و امنیت کشور (ساواک) بسیار تأثیر گذارد. اسرائیل در ایران سه پایگاه برون مرزی در خوزستان، ایلام و کردستان و پیوندهای استواری با رؤسا و مأموران اصلی ساواک داشت. همه اطلاعات لازم درباره کشورهای عربی مانند عراق، کویت، امارات، سوریه و عربستان از این سه پایگاه گردآوری می‌شد. سال‌های نیمه دوم دهه ۱۳۳۰، دوران پیدایی اتحادیه‌های عربی بر ضد رژیم صهیونیستی و استواری روابط راهبردی (استراتژیک) موساد با حکومت شاه در ایران بود. شاه در اوایل ۱۳۳۶ (۱۹۵۷م) از تیمسار سرتیپ تیمور بختیار، نخستین رئیس ساواک خواست که انگیزه ایران را برای همکاری اطلاعاتی با اسرائیل به مقامات آن کشور اعلام کند. از این‌رو، تیمسار سرتیپ تیمور بختیار به اسرائیل رفت و در آنجا به دیدار ایسر هارل، رئیس سازمان موساد شتافت. هارل نیز یعقوب کاروز، همکار خودش و رئیس ایستگاه موساد را در پاریس، به وی شناساند. همه ارتباطات با ایران از آن پس به واسطه کاروز سامان می‌یافت. وی پس از دیدارهای فراوان با تیمور بختیار به تهران دعوت شد. این آمد و شدها، به برپایی مؤسسه بازرگانی وابسته‌ای در تهران انجامید (۱۳۳۷ش / ۱۹۵۸م) که سال‌ها به سامان‌دهی همه کارهای اسرائیل در ایران می‌پرداخت. (منتظری، ۱۳۸۶: ۱۰)

نشست‌های فراوانی در سال‌های بعد میان مسئولان امنیتی ایران و اسرائیل در سطح‌های گوناگونی برگزار شد و روابط دوستانه‌ای میان رئیس‌ان ساواک و موساد پا گرفت. پیش‌نهادهایی

درباره آغاز عملیات مشترک برای استخدام منابع در کشورهای هدف، در یکی از این نشست‌ها (۱۳۴۵ش / ۱۹۶۶م) مطرح شد. این پیش‌نهادهای، دربردارنده هدف‌ها، وظیفه‌ها، کارهای عملیاتی و استخدامی و مالی و چارچوب‌های اختیارات کمیته اجرایی بود. اوری لوبرانی، مأمور نیرومند و بلندپایه اطلاعاتی سازمان موساد برای اجرای بسیاری از مأموریت‌های مهم اطلاعاتی توصیف می‌شد. گفته‌اند که وی خطرناکترین اسرائیلی و نیروی سازمان‌های وابسته به آن بوده است. افزون بر اینها وی رابطه‌ای بسیار استوار و دوستانه با محمدرضا داشت و از این‌رو سازمان موساد او را به ایران فرستاد. همچنین گفته می‌شد که وی در برپایی اتاق‌های بازجویی معروف ساواک با آن همکاری می‌کرد و هنگام حضورش در ایران به نام فرستاده موساد، با یعقوب نیمرودی (تاجر اسلحه) به همکاری می‌پرداخت. یکی از رؤسای سازمان جاسوسی رژیم صهیونیستی برای مذاکره و تبادل نظر با مقامات ساواک، در ۱۳۵۷ خورشیدی (۱۹۷۸م) به تهران آمد و ساواک در نشست خود با وی درخواست کرد که درباره مسائل خاورمیانه، شاخ آفریقا و عربستان سعودی گفت‌وگو شود. این سازمان به پشتوانه موساد، کارآمدترین دستگاه سرکوب به شمار می‌رفت و به پشتوانه آموزه‌های امنیتی گوناگون کارشناسان اسرائیلی، روزبه‌روز توانمندتر می‌شد؛ چنان‌که حتی کشورهای خاورمیانه، نیروهای اطلاعاتی و امنیتی خود را برای آموزش به تهران می‌فرستادند. آموزش‌های اطلاعاتی و امنیتی، بیش‌تر با نظارت سران موساد و سیا به سرانجام می‌رسید. بی-گمان، جای‌گیری کارشناسان صهیونیست در ساواک، نه تنها در چارچوب مصالح سیاسی و دیپلماتیک ملت و دولت ایران نبود، که آسیب‌های فراوانی به آنان می‌رساند. (Waltz, 1919: 125)

### ب) داد و ستد اطلاعات

داد و ستد اطلاعات از پی‌آمدهای مهم همکاری‌های ساواک و موساد به شمار می‌رفت که با دست‌برد زدن به سندهای سفارت‌خانه‌های عربی و عکس‌گرفتن پنهانی از محتوای کیف‌های دیپلماتیک به دست می‌آمد. توافق درباره این شیوه‌های گرفتن اطلاعات، در دیدار فردی بلندپایه از ساواک با مایر آمیت، رئیس اطلاعات نظامی اسرائیل (۱۳۴۱ش / ۱۹۶۲م) تحقق یافت. مایر یک سال بعد از آن به ریاست موساد رسید. مقامات دو سرویس، اطلاعاتی را که از راه‌های گوناگون به دست می‌آوردند و بدانها دل‌بسته بودند به یکدیگر می‌دادند.

### ۱- پرسش‌های کتبی

نیازهای اسرائیل و ایران به اطلاعاتی از فعالیت‌های ارتش‌های عراق و افغانستان و دیگر موضوع‌های مطلوب آنها در قالب پرسش‌های کتبی مبادله می‌شد و چنانچه یکی از آنها پاسخی داشت، آن را برای دیگری می‌نوشت و می‌فرستاد. گاهی نماینده یکی از سرویس‌ها در دیدار خود

با نماینده سرویس دیگر یا مسئولان آن به طور شفاهی یا با درخواست کتبی درباره گرفتن اطلاعات درخواست می‌کرد و بدین روش اطلاعات فراوانی میان دو طرف داد و ستد می‌شد.

برای نمونه، کمابیش ۱۸۷ گزارش در سه ماه پایانی ۱۳۵۱ (۱۹۷۲م) میان ساواک و موساد مبادله شد. بیشتر گزارش‌های فرستاده موساد برای ساواک، مطالبی درباره کارهای سازمان‌های فلسطینی، روابط اعراب با یکدیگر و تجزیه و تحلیل اوضاع داخلی کشورهای عرب دربرداشت. (رحمانی، ۱۳۸۶: ۲۰۱)

ایران نیز بیشتر اخباری درباره عراق، اوضاع افغانستان و دیگر کشورهای منطقه برای موساد می‌فرستاد.

## ۲- دیدار مسئولان

هر دو سرویس با یکدیگر دیدار می‌کردند و در این دیدارها درباره موضوع‌های مطلوبشان به داد و ستد اطلاعات می‌پرداختند.

## ۳- سفر

گروه‌های اطلاعاتی هر دو سازمان، برای داد و گرفت اطلاعات، سالی چند بار به کشورهای یکدیگر سفر می‌کردند. نشست‌ها (کنفرانس)های سه جانبه‌ای نیز در این باره هر سال با ترکیه و اتیوپی برگزار می‌شد و ساواک و موساد و سرویس امنیتی ترکیه یا اتیوپی، در آنها به داد و ستد اطلاعات لازم در این باره می‌پرداختند.

همچنین اسرائیلیان گاهی اطلاعات خود را می‌فروختند. برای نمونه، اطلاعاتی درباره هواپیما-های میگ روسی داده شده به عراق به دست آمد که ساواک بی‌درنگ آنها را به موساد و سپس به سیا سپرد. هنگامی که مقامات موساد، می‌خواستند همان اطلاعات را به سازمان سیا بفروشند از این موضوع آگاه شدند که ساواک پیش از این، آنها را رایگان به سیا داده است. داد و ستد اطلاعات و همکاری ایران و اسرائیل در این زمینه، تنها در چارچوب مبارزه با دشمنان مشترکشان بیرون از مرزها نبود. برای نمونه، هنگامی که مخالفت با برنامه‌های شاه فزونی گرفت (اوایل ۱۳۵۰ش/۱۹۷۱م)، موساد اطلاعات ارزشمندی درباره کارهای گروه‌های چریکی شهری مانند «مجاهدین خلق» و «فداییان خلق» که با ساف روابطی داشتند به ساواک داد و پیش‌نهادهایی درباره همکاری برای پیشگیری از کارهای آنان در میان آورد. البته این همکاری پنهان ماند تا موجب خشم مخالفان؛ یعنی خواستاران دوری ایران از اسرائیل به سود عربان، نشود. آنان همچنین، اطلاعاتی درباره کارهای دانشجویان ایرانی بیرون از کشور، به مسئولان عرضه کردند. (آریان، ۱۳۸۴: ۱۲۲)

ارتباط و همکاری حکومت صهیونیستی با دولت و دربار شاهنشاهی ایران به اندازه‌ای بود که اسرائیلیان، گستاخانه و طلبکارانه به مسئولان دولت ایران در سطح‌های گوناگون فرمان می‌دادند. گاهی اسرائیل برای آگاهی از موضوع‌هایی به ساواک سفارش می‌داد. ساواک نیز بی‌هیچ درنگی در کمترین زمان، خواسته‌های حکومت صهیونیستی را برمی‌آورد. این سازمان در خدمت هدف‌های موساد و سیا بود و همه آموزش‌های فنی (تکنیکی) و تخصصی اطلاعاتی و ساز و برگ خود را با نظارت و ضبط و مهار پیوسته و مستقیم موساد به دست می‌آورد. این وابستگی در همه جای حکومت پهلوی به چشم می‌خورد. طرف اسرائیلی تنها پیشنهاد فرد را با طرف ایرانی مطرح می‌کرد و حکومت پهلوی نیز آن را به هنگام اجرا می‌کرد. اسرائیل در پی این کوشش‌ها به کارهایی بر ضد برخی از کشورهای اسلامی مانند مصر، سوریه و لبنان دست می‌زد؛ چنان‌که از راه ارتباط با ساواک، خواستار آگاهی از جزئیات سفرها و روابط ایران با سران دیگر کشورهای مسلمان شد. برای نمونه، رابط سرویس زیتون، در سفر وزیر «امور خارجه» مصر به تهران (۱۳۵۰ش/ ۱۹۷۱م)، درخواست کرد که اطلاعات خاصی به او بدهند. اطلاعاتی که وزارت امور خارجه از آن آگاهی داشت، از سرویس ساواک می‌گرفت. (امینی، ۱۳۸۳: ۱۱)

#### شکست رژیم صهیونیستی در مهار کرونا

درصد افراد تحت پوشش رژیم صهیونیستی در قالب کارآزمایی بالینی و واکسیناسیون، واکسن فایزر و مدرنا را دریافت کرده‌اند و به ۶۰ درصد جمعیت نیز هر دو دوز از این واکسن تزریق شده است. (Kelman, 2007: 46- 49)

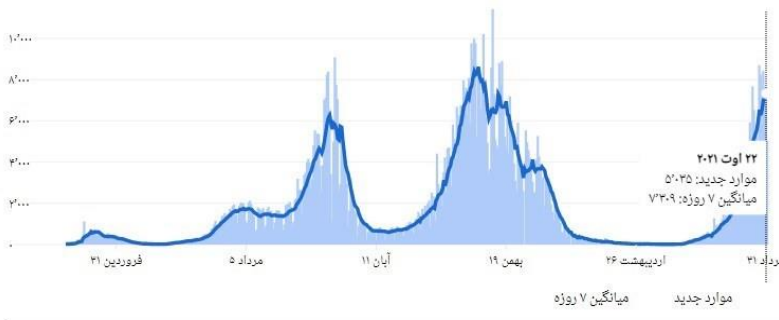
با وجود این، نمودارهای موارد ابتلا و فوتی، از وقوع پیک جدید کرونا در رژیم صهیونیستی حکایت دارد.

آمار

موارد جدید فوت‌شدگان واکسیناسیون آزمایش‌ها موارد بستری

منبع: JHU CSSE COVID-19 Data - آخرین به‌روزرسانی: ۱ روز پیش

اسرائیل تا امروز



هر روز موارد جدید ابتلا را نشان می‌دهد که از روز قبل گزارش شده‌اند. [در باره این داده](#)

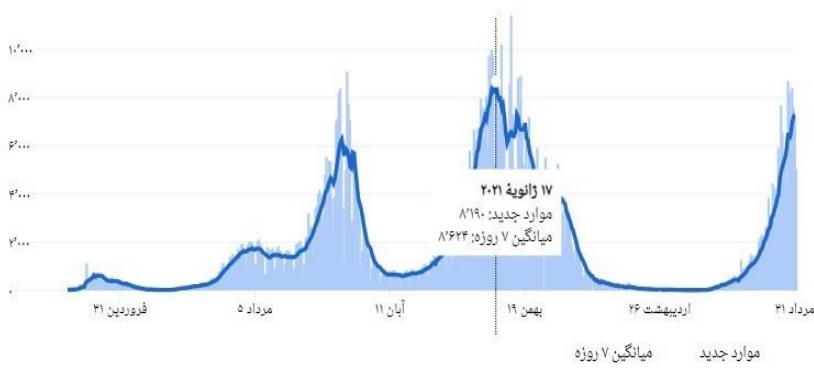
در پیک‌های قبلی موارد ابتلا به کرونا به حدود ۸ هزار نفر و موارد فوتی‌ها به میانگین ۶۰ نفر رسیده بود و هم‌اکنون علی‌رغم تزریق واکسن‌هایی با اثربخشی بالا مانند فایزر و مدرنا با شیوع واریانت دلتا در سراسر جهان و درگیر شدن اسرائیلی‌ها با این گونه‌ی جهش‌یافته، میزان ابتلا به کرونا مجدداً روند صعودی به خود گرفته است.

آمار

موارد جدید فوت‌شدگان واکسیناسیون آزمایش‌ها موارد بستری

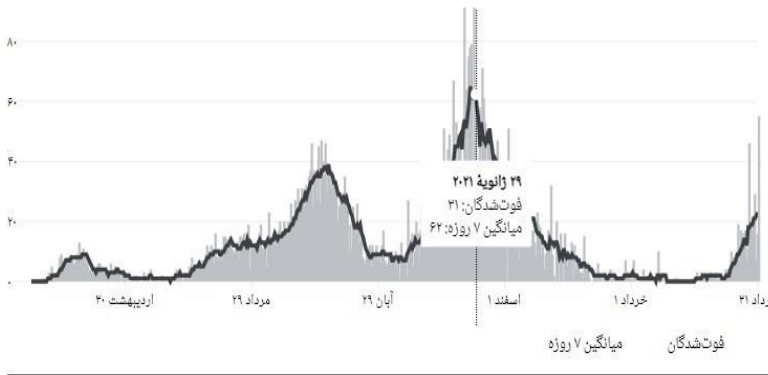
منبع: JHU CSSE COVID-19 Data - آخرین به‌روزرسانی: ۱ روز پیش

اسرائیل تا امروز



منبع: JHU CSSE COVID-19 Data - آخرین به‌روزرسانی: ۱ روز پیش

اسرائیل تا امروز

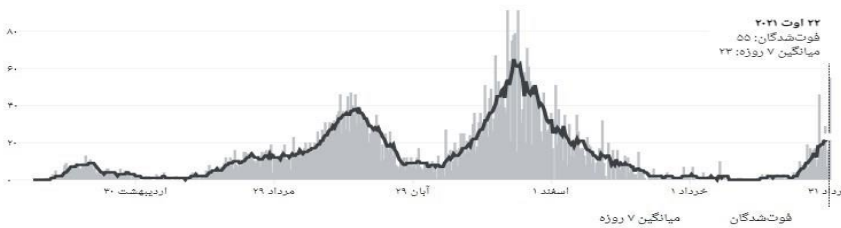


مرگ‌ومیر رژیم صهیونیستی نیز به‌تبعیت از نمودار، روند افزایشی دارد و از بین ۵۰۳۵ مورد شناسایی‌شده، ۵۵ نفر با کرونا کشته شده‌اند!

آمار

منبع: JHU CSSE COVID-19 Data - آخرین به‌روزرسانی: ۱ روز پیش

اسرائیل تا امروز



رژیم صهیونیستی همچنین یکی از اولین مناطق جهان است که در پی شیوع گونه دلتای کرونا، تزریق دوز بوستر (یادآور) یا همان دوز سوم را به افراد بالای ۶۰ سال آغاز کرده است با وجود این، پیک جدید کرونا در حال رخ دادن است.

اگرچه به‌نظر می‌رسد واکسیناسیون علیه کووید ۱۹ همچنان در پیشگیری از افزایش شدید تعداد مرگ‌ومیرها تا حدی اثربخش باشد اما شیوع گسترده ویروس جهش‌یافته کرونا، موسوم به واریانت دلتا، معادلات واکسیناسیون را حتی در کشورها و مناطقی با توجه به اینکه در کشورهایی با پوشش بالای واکسیناسیون کرونا میزان رعایت پروتکل‌های بهداشتی کاهش می‌یابد، میزان

ابتلا و به‌دنبال آن مرگ‌ومیر در این کشورها نیز در حال افزایش است؛ بنابراین رعایت حداکثری پروتکل‌های بهداشتی، حتی با وجود واکسیناسیون گسترده علیه کرونا به‌عنوان راهکاری قطعی‌تر و به‌میزان بیشتری می‌تواند به قطع زنجیره انتقال بیماری کمک کند.

هوش مصنوعی همواره موضوع مورد توجهی بوده است و مهندسان تا حد امکان می‌توانند که از آن برای بهبود محصولات و راهکارهای خود استفاده کنند. از گذشته دور شما می‌توانید در الگوریتم‌ها و تکنولوژی‌های مختلف در این حوزه را پیدا کنید. صنایع نظامی همواره بستری برای توسعه تکنولوژی‌های سطح بالا بوده‌اند. از اولین استفاده‌هایی که از هوش مصنوعی در صنایع نظامی صورت گرفته می‌توان به استفاده از آن در تشخیص اهداف اشاره کرد. نمونه‌های f14 که در سال‌های پیش از انقلاب در اختیار ارتش ایران قرار گرفته است توانایی تشخیص اهداف مختلف، دسته‌بندی و پیشنهاددهی آنها برای هدف قرار دادن، به خلبان را دارد.  
(کرمی، ۱۳۸۴: ۱۴)

در حوزه نظامی هوش مصنوعی از همان زمان بیشتر هم توسعه پیدا کرده است و موضوع سلاح‌های خودکار یکی از بحث‌های جنجالی است که امروزه در همه رسانه‌ها به آن اشاره می‌شود. سلاح‌های مرگباری که در آنها به جای انسان یک ربات مسئولیت شلیک را بر عهده دارد. در صنایع دیگر نیز به تبع توسعه‌های هوش مصنوعی استفاده از این تکنولوژی رواج پیدا کرد. شاید همه شما به خاطر داشته باشید که تکنولوژی تشخیص لبخند یکی از مهمترین مواردی که بود که سال‌ها در تبلیغ دوربین و موبایل به آن اشاره می‌شد. با توسعه همان تکنولوژی بود که امروزه می‌توانیم فیلترهای مختلف را در اینستاگرام بر روی چهره خود اعمال کنیم. (Davis, 2002, 7)

در دوره‌ای که ما زندگی می‌کنیم به دلایل متعددی شاهد این بوده‌ایم که هوش مصنوعی رشد جهشی داشته است. در واقع نه خود هوش مصنوعی بلکه تکنولوژی‌های دیگری که به عنوان تکه‌های گم شده پازل هوش مصنوعی می‌توانیم آنها را در نظر بگیریم به ما کمک کرده‌اند تا بتوانیم از ظرفیت هوش مصنوعی بیشتر بهره بگیریم. از جمله مواردی که این توانمندی را برای ما فراهم آورده است، توسعه موبایل و همین‌طور سایر سنسورهایی است که به صورت مداوم داده‌ها را از محیط جمع‌آوری کرده و برای بررسی در اختیار ما می‌گذارند، است. ما این شانس را داریم که اطلاعات بسیار مفیدی از رفتار افراد و شهروندان توسط گوشی‌های هوشمند جمع‌آوری می‌شود را در اختیار داشته باشیم. مثلاً دولت امروزه می‌تواند به راحتی رابطه میان اثرگذاری آموزش را اندازه بگیرد و با استفاده از هوش مصنوعی تناوب مناسب برای آگهی‌ها و مکان‌های مناسب آن را پیش‌بینی کند. (نانی، ۱۳۷۷: ۱۲۱)

مسئله دیگری که باعث شده است ما شاهد رشد هوش مصنوعی باشیم و در تاریخچه هوش مصنوعی بی‌سابقه بوده است امکان ذخیره اطلاعات جمع آوری شده در دیتابیس‌های ارزان قیمت و با کارایی بسیار بالا است. امروزه دیتابیس‌های بزرگ این امکان را فراهم آورده‌اند تا اطلاعاتی که توسط سنسورها بررسی از محیط استخراج می‌شود، بر روی فضایی ابری ذخیره شده و به صورت آزاد در اختیار افراد قرار بگیرد. (سهلی، ۲۰۰۰: ۱۷) مساله مهمی در میان است که به عنوان یک سیاستگذار نباید آن را فراموش کنید. وقتی می‌گوییم در دوران ما استفاده از دیتابیس‌ها امکانپذیر شده است و یا می‌گوییم که سنسورها می‌توانند اطلاعات را به طُرُق مختلف پایش و ثبت کنند، یک نکته مهم وجود دارد و آن نکته این است که آنچه به عنوان امکان‌پذیری در موردش صحبت می‌شود، در بسیاری از موارد امکان‌پذیری فنی نیست، بلکه امکان‌پذیری از جنبه مدیریتی است. (روشندل، ۱۳۷۷: ۱۱۰)

### هوش ماشینی در روابط دو کشور

می‌توان تصور کرد برخی کشورهای همسایه که از دهه‌ها قبل دارای اختلافات ارضی حل‌نشده بوده‌اند، از این فناوری جدید برای کسب برتری در برابر یکدیگر و نابودی توان نظامی رقیب بهره بگیرند. در این شرایط، اگر قانونی وجود نداشته باشد که کشورها را ملزم کند برای تعیین تکلیف نهایی در مورد عملکرد و خط‌مشی ابزار مختلف هوش مصنوعی به‌داوری و میانجیگری انسان‌های صاحب صلاحیت رجوع کنند، تداوم حیات بشری در معرض خطر قرار می‌گیرد؛ زیرا تسلیحات خودکار مبتنی بر هوش مصنوعی تا زمان نابودی هدف از قبل مشخص شده متوقف نخواهد شد و نتیجه طراحی نبرد نظامی به چنین شیوه‌ای می‌تواند بسیار خطرناک باشد. (Vest, 2002, 2)

حتی اگر یک کشور در جهان تعیین استراتژی نبردهای نظامی خود را به‌طور کامل به سیستم‌های سایبری واگذار کند نمی‌توان انتظار داشت دیگر کشورها در این زمینه تصمیم‌گیری را به انسان‌ها محول کنند؛ زیرا توان پردازش مغز انسان‌ها در مقایسه با ماشین‌های هوش مصنوعی بسیار محدود است و این کار منجر به شکست نظامی قطعی آن کشور خواهد شد؛ در نتیجه، حاکمیت این طرز فکر به رقابتی نامحدود برای به‌کارگیری تسلیحات مرگبار هوش مصنوعی در جهان می‌انجامد که نتیجه‌ای جز مرگ و نیستی بشریت نخواهد داشت. در این اوضاع و احوال، مقوله اخلاق به کالایی لوکس مبدل می‌شود که هیچ کشوری جز در حد الفاظ برای آن اهمیتی قائل نخواهد شد. (خطیب‌زاده، ۱۳۸۱: ۴۲۰ - ۴۰۷)

پیشرفت تسلیحات هوش مصنوعی می‌تواند به نقش‌آفرینی مخرب بازیگران غیردولتی‌ای که برخلاف دولت‌ها موظف به عملکردی شفاف و مسئولانه در عرصه جهانی نیستند نیز کمک کند؛ برای مثال، این بازیگران و به‌خصوص گروه‌های تروریستی فاقد هویت مشخص می‌توانند از پهباد-

های هوشمند و خودران ارزان قیمت برای کشتار سریع و کم هزینه مخالفان خود و به راه انداختن آشوب های غیرقابل مهار بین المللی استفاده کنند. سلاح های مبتنی بر هوش مصنوعی بازیگران غیردولتی به آنها امکان می دهد در برابر تجهیزات نظامی انبوه ارتش های کلاسیک دنیا که هنوز به این فناوری مجهز نشده اند، صف آرای و عرض اندام کنند و حتی به موفقیت هایی دست یابند که تا پیش از این برای آنها قابل تصور نبوده است. (Mekay,2004:2)

### جنگ های نوین با هوش ماشینی مصنوعی

سوء استفاده از هوش مصنوعی به حوزه قدرت سخت یا فضای سایبری محدود نخواهد ماند و دامنه آن به حوزه هایی همچون رسانه ها نیز کشیده می شود. می توان از سیستم های هوش مصنوعی برای به راه انداختن جنگ روانی، طراحی اخبار دروغین، ولی اثرگذار به منظور دستکاری افکار عمومی در کشورهای هدف، تولید ویدئوهای جعلی خبری و اطلاع رسانی و غیره استفاده کرد. هوش مصنوعی طراحی ویدئو هایی را ممکن می کند که در آنها می توان هر گفتاری را به هر فرد مشهور و سیاستمداری نسبت داد و دستکاری حالات چهره و صدای افراد برای باورپذیر کردن جملات نسبت داده شده به آنها ممکن است؛ برای نمونه، می توان با استفاده از این فناوری، ویدئویی جعلی را تولید کرد که در آن رئیس جمهور کشوری حملاتی تند را علیه کشور دیگری ترتیب می دهد و با ادبیاتی نامناسب علیه مقامات آن کشور اظهار نظر می کند. (Ibid, 2) در چنین شرایطی، بازنگری در استراتژی های کنترل تسلیحات، منع تکثیر سلاح های هسته ای و نامتعارف، استراتژی های رسانه ای و غیره ضروری به نظر می رسد و هماهنگی و اطلاع از سیاست خارجی کشورهای رقیب اهمیت بیشتری می یابد؛ زیرا کوچک ترین سوء تفاهم می تواند به جنگ های بسیار مخرب در میان همسایگان و همین طور میان دولت ها و بازیگران غیردولتی منجر شود. (Gold,2007:4)

در حال حاضر، اکثر دولت های جهان و بسیاری از سیاستمداران اطلاعات اندکی در مورد کارکرد های نوین فناوری و به خصوص هوش مصنوعی و تأثیر آن بر جنبه های مختلف زندگی بشر دارند و حتی موضوعات مرتبط با آن را غیرمهم و لوکس و فانتزی تلقی می کنند. در عین حال، دولت هایی که طراحی ابتکار عمل و استراتژی های هوش مصنوعی را آغاز کرده اند، توجه چندانی به خط قرمزهای این عرصه ندارند و به این موضوع نمی اندیشند که چگونه باید از فناوری های مرتبط با هوش مصنوعی به شیوه ای مسئولانه استفاده کرد تا قوانین بین المللی رعایت و همزیستی مسالمت آمیز دولت - ملت ها در کنار یکدیگر ممکن شود. (Baroud,2008,3)

### هوش مصنوعی در سیاست

کاربرد هوش مصنوعی در علوم سیاسی از جمله مواردی است که مورد توجه قرار گرفته است.

بر اساس اعلام محققان دانشگاه ماساچوست آمریکا، یکی از مواردی که مصدافی از کاربرد هوش مصنوعی در سیاست می‌باشد، تولید ربات نویسنده‌ای است که می‌تواند متن سخنرانی سیاسی قابل قبول بنویسد. این گروه با استفاده از فناوری گوگل ان گرام (google n-gram) برای ساخت هوش مصنوعی استفاده کرده‌اند. برای آموزش هوش مصنوعی از چهار هزار سخنرانی اجرا شده در کنگره آمریکا استفاده شده است. (ثابتی، ۱۳۸۶: ۱۳)

بر اساس نتایج پژوهش دکتر مهدی مطهرنیا استاد دانشگاه و آینده پژوه سیاسی در مقاله «ارتباط هوش مصنوعی با سیاست» می‌توان گفت: «همانگونه که اکنون سیاست از اقتصاد، فرهنگ و زیست بوم و مسائل امنیتی تاثیر می‌پذیرد، باید گفت که هوش مصنوعی بر همه این ساحت‌ها تاثیر خواهد گذاشت و با تاثیرگذاری بر همه این ساحت‌ها، وجوه گوناگون حیات ما را در مسائل اجتماعی، زیست بومی، اقتصادی، ارزشی فرهنگی، نظامی، امنیتی و حتی حقوقی تغییر خواهد داد.» (Hamid, 2006: 4)

### علم پزشکی و سیاست خارجی دو کشور

در دوره‌ای که سیاست خارجی در حال حرکت به سمت الگوریتم‌هایی است که هدف آنها تجزیه و تحلیل داده‌ها، پیش‌بینی وقایع و مشورت دادن به دولت‌هاست، هوش مصنوعی می‌تواند در زمینه‌های مختلفی در سیاست خارجی استفاده شود. مدیریت انتظارات عمومی در یک کشور دیگر، تصمیم‌گیری بر اساس سناریوسازی و تحلیل علل در یافتی از سخنرانی‌ها و مواضع مقامات کشورهای دیگر از جمله مهم‌ترین کاربردهای هوش مصنوعی در سیاست خارجی است. البته درک درست از موضوع مورد تحلیل در سیاست خارجی، بر انتخاب مدل کاربردی و نوع استفاده از ابزارهای هوش مصنوعی، تقدم دارد. در همین راستا، دو سال گذشته چین از یک سیستم هوش مصنوعی جدید پرده‌برداری کرد که به‌طور خاص برای سیاست خارجی این کشور ساخته شده است. این سیستم موسوم به «پلتفرم پیش‌بینی و شبیه‌سازی محیط ژئوپلیتیکی» پس از تحلیل مقادیر عظیمی از داده‌ها، پیشنهادهایی در زمینه سیاست خارجی به دیپلمات‌های چینی ارائه می‌کند. (OpallRome, 2001, 2)

برونو ماسکیتا نیز که در ایران با پیش‌بینی نتایج انتخابات ریاست‌جمهوری سال ۱۳۸۸ شناخته شد، یکی از مشاوران سیاست خارجی در ایالات متحده است که مدلی تلفیقی از بازی‌های بیزین برای تحلیل و تجویز در زمینه سیاست خارجی ارائه داده است. هدف این مدل، پیش‌بینی فرایندها و نتایج منجر به مذاکرات یا موقعیت‌های سیاسی منجر به درگیری، جنگ، توافق یا تجزیه است. این مدل برای موقعیت‌های تهدید و مذاکره یا احتمال جنگ در عرصه بین‌الملل، سیاست داخلی یا حتی روابط متقابل اجتماعی و کسب‌وکار به کار می‌آید. لازم است تا بازیگران،

کنش‌های محتمل آنها و ارزیابی‌های جاری، کوتاه‌مدت و بلندمدت از روندها، تاکتیک‌ها و باورهای ذینفعان بازی مورد تحلیل قرار گیرند. (Benozadok, 2002: 140-142)

### هوش ماشینی در ایران

در دنیای کنونی که بحث جهانی شدن و تبعات آن، به موضوع روز تبدیل گشته است، نوشته‌های اندیشمندانی نظیر جوزف نای و رابرت کوهن درباره اشکال جدید قدرت و ابزارهای جدید نفوذ نیز، اهمیت زیادی یافته است. باید توجه داشت که جمهوری اسلامی ایران به واسطه قدرت فرهنگی، غنای تاریخی و داشتن نیروی انسانی کارآمد، در مسیر استفاده از قدرت نرم (دانش، فرهنگ و ایدئولوژی) به نسبت بسیاری از کشورهای منطقه، دارای مزیت نسبی است. تاریخ کهن و تمدن دیرپا و تاثیرگذار ایرانی در منطقه و فرهنگ غنی برخاسته از آن، همواره جزو عوامل چشمگیر و موثر در حضور ایران در روابط منطقه‌ای بوده است. بعد از انقلاب اسلامی و با برجسته شدن موضوعی صدور انقلاب برپایه ایدئولوژی اسلامی - شیعی به سایر کشورها، در عمل، جمهوری اسلامی ایران شروع به استفاده از قدرت نرم نمود، اما از همان آغاز انقلاب، ایران با چالش‌های متعددی نظیر جنگ و تحریم و... روبرو شد که باعث گردید، تقویت قدرت سخت به اولویت اول دولتمردان تبدیل گردد. (رحمانی، ۱۳۸۶: ۱۱)

ایران کشوری قدرتمند است که دارای منابع بالقوه بیشتری در قدرت نرم بوده و توانایی استفاده صحیح از آن را داشته باشد. با توجه به اینکه جمهوری اسلامی ایران دارای مزیت نسبی در دانش، فرهنگ و ایدئولوژی نسبت به کشورهای منطقه است و سیاستمداران با توجه به سند چشم انداز ۱۴۰۴، نیز بر اهمیت آن واقف هستند و از آن بهره جسته‌اند؛ لذا جمهوری اسلامی ایران با استفاده از قدرت نرم باعث تحکیم و ارتقای جایگاه منطقه‌ای خود شده است. (مایلی، مطیعی، ۱۳۹۵/۰۹/۰۵)

### هوش ماشینی در اسرائیل

ابعاد و تحولات غیر نظامی و درونی رژیم صهیونیستی برای بسیاری از ایرانیان ناشناخته است. با توجه به اهمیت نقش فناوری، رژیم صهیونیستی سیاست‌های گوناگونی را در راستای حمایت از فناوری در پیش گرفته است. رژیم صهیونیستی دو وزارت خانه اقتصاد و علوم، تکنولوژی و فضا را مامور توسعه فناوری و اختراعات کرده است. وزارت اقتصاد که بر توسعه رشد اقتصادی در رژیم صهیونیستی متمرکز است به طور خاص اداره دانشمندان ارشد را برای اجرای سیات‌ها و برنامه‌هایی در حمایت و تشویق تحقیق و توسعه صنایع ایجاد کرده است. این اداره برنامه‌هایی متعددی را برای تشویق کارآفرینان بخش تکنولوژی اجرا کرده و در راستای افزایش منابع علمی رژیم صهیونیستی بر مبنای صنعت و توسعه به همکاری‌های تحقیق و توسعه در سطح ملی و بین

المللی مبادرت می‌کند. وزارت اقتصاد همچنین مرکز توسعه سرمایه‌گذاری را برای توسعه سرمایه‌گذاری محلی و خارجی در صنعت تکنولوژی و اختراعات ایجاد کرده است. این مرکز سرمایه‌گذاری خارجی در رژیم صهیونیستی و توسعه همکاری با شرکت‌های خارجی را تشویق می‌کند. برای اجرای این اهداف این مرکز به عنوان مرکز اطلاعات و هماهنگی عمل می‌کند. وزارت علوم، تکنولوژی و فضا نیز وظیفه شناسایی و حمایت مالی از تحقیقات تکنولوژیکی و علمی را داشته و بورس‌های تحصیلی را برای دانشجویان تحصیلات تکمیلی فراهم آورده و همکاری علمی با سایر کشورها و سازمان‌های بین‌المللی را تشویق می‌نماید. رژیم صهیونیستی همچنین مشوق‌های سرمایه‌گذاری محلی و خارجی در پروژه‌های صنعتی با پیشنهادها متنوعی از مشوق‌ها از طریق قانون تشویق سرمایه‌گذاری فراهم کرده است. در نتیجه مشوق‌های دولت، بسیاری از شرکت‌های بین‌المللی در رژیم صهیونیستی حضور پیدا کرده‌اند. (ماهنامه برآورد، شماره ۶۶ و ۶۷، شهریور و مهر ۱۳۹۷؛ ۴۳)

### تاثیر هوش مصنوعی در روابط ایران و اسرائیل

آسمان بی‌دفاع سوریه و عراق و البته همراهی قدرت‌های جهانی چون کشورهای اروپایی و آمریکا با حملات هوایی رژیم صهیونیستی به مواضع ایرانی در سوریه و عراق و البته عدم مخالفت با چنین حملاتی از سوی روسیه بوده است. ضمن اینکه حملات متعدد رژیم صهیونیستی علیه مراکز ایرانی در سوریه، عمدتاً بنا به دلایلی از جمله موقعیت نظامی ضعیف دولت بشار اسد و حضور محدود نظامی ایران در سوریه، بدون پاسخ باقی مانده است که این امر باعث شده مقامات رژیم صهیونیستی تداوم در این حملات را با نگرانی کمتری دنبال کنند و کم‌کم حملات را از سوریه به عراق گسترش دهند و حتی طی چند ماه گذشته حملات سایبری را علیه جمهوری اسلامی ایران در اولویت قرار دهند. به هر حال طی چند ماه گذشته حوادث سایبری گسترده‌ای در کشور اتفاق افتاده که بر اساس شواهد و مدارک موجود، از جمله گزارش‌های غیررسمی که در رسانه‌های رژیم صهیونیستی منتشر می‌شود و همچنین، نکاتی که در گفته‌های مقامات رسمی رژیم صهیونیستی شنیده می‌شود؛ توسط این کشور علیه جمهوری اسلامی در اولویت قرار گرفته است. (کسرابی، ۱۳۸۶: ۱۴) این گزارش می‌گوید مردم ایران می‌بینند که غیر از فروپاشی اقتصادی، تورم، بیکاری فزاینده و همه‌گیری ویروس کرونا که آنها را هدف حملات بیرحمانه قرار داده است، اکنون با یک جنگ تازه روبه‌رو هستند. به گفته گزارشگر این شبکه، اما ایرانی‌ها هنوز آگاه نیستند که در کشورشان دقیقاً چه می‌گذرد و انفجارها آنها را به شکلی بی‌سابقه، غافلگیر کرده است. (صادقی‌زاده، ۱۳۸۶، ۵۳-۵۱) طبق ادعای مقامات اطلاعاتی رژیم صهیونیستی، واحد جدید پهبادی افزون بر تقویت توان جنگ الکترونیکی، با هدف گردآوری اطلاعات امنیتی و نظامی با

دقت و سرعت بیشتر برای تأمین اطلاعات مورد نیاز سربازان در جبهه جنگ برپا شده و توان یگان یادشده را دو برابر خواهد کرد. فرمانده این واحد گفته است که نیروهای یگان زمینی و زرهی ارتش به هنگام عملیات و در جبهه‌ها از طریق اطلاعات سریع و به روزشده واحد پهپادی در هر شرایط اقلیمی، می‌توانند توان برتر خود را تضمین کنند. تشکیل واحد پهپادی جدید در خدمت یگان محرمانه ۹۹۰۰، اجرای بخشی از طرح موسوم به «تنوفا» یا «مومن‌توم» است که آویو کوخاوی، رئیس ستاد ارتش رژیم صهیونیستی، سال گذشته آن را برای تقویت توان تخریبی و ضربه زنی ارتش این رژیم در مقابله با تهدیدهای فرامرزی و تهدیدهای ایران اعلام کرده بود. (Buchanan, 2006:3)

وزارت دفاع رژیم صهیونیستی در تیرماه ۹۹ در بیانیه‌ای اعلام کرد که این وزارتخانه با همکاری صنایع هوافضای رژیم صهیونیستی، ماهواره تجسسی اوفک ۱۶ را با موفقیت به فضا پرتاب کرده است. در این بیانیه درباره مأموریت اوفک ۱۶ جزئیات زیادی ارائه نشده، اما رادیو رژیم صهیونیستی اعلام کرد که اوفک ۱۶ برای رصد فعالیت‌های هسته‌ای ایران که در مدار قرار گرفته است. ماهواره با راکت شاویت ساخته رژیم صهیونیستی پرتاب شد و با موفقیت در جای پیش-بینی شده در فضا قرار گرفت. وزارت دفاع رژیم صهیونیستی پرتاب این ماهواره را دستاورد فوق-العاده دیگری خوانده و گفته است برتری فناوری و قابلیت‌های اطلاعاتی برای امنیت رژیم صهیونیستی حیاتی است. در بیانیه آمده است: «ما به تقویت و حفظ توانایی‌هایی رژیم صهیونیستی در تمام جبهه‌ها و در همه مکان‌ها ادامه می‌دهیم». شالوم سوداری، رئیس برنامه فضایی صنایع هوافضای رژیم صهیونیستی در این باره گفت: شبکه ماهواره‌های رژیم صهیونیستی امکان رصد تمام کشورهای خاورمیانه و حتی فراتر از آن را به ما می‌دهد. وزارت دفاع رژیم صهیونیستی اوفک ۱۶ را یک ماهواره شناسایی الکترو-اپتیکی با قابلیت‌های پیشرفته توصیف کرده و گفته است که اولین تصاویر آن حدود یک هفته دیگر دریافت می‌شود. آخرین ماهواره از این نوع با نام اوفک ۱۱ در سپتامبر سال ۲۰۱۶ پرتاب شده بود. (لعلی، ۱۳۸۷: ۱۵)

### حملات یکجانبه سایبری علیه ایران

همانگونه که گفته شد در سال ۱۳۹۹ مقامات رژیم صهیونیستی به دلایل گسترده‌ای حملات سایبری و خرابکاری را علیه جمهوری اسلامی ایران گسترش داده‌اند و ایران نیز به آنها پاسخ داده است؛ به شکلی که به نظر می‌رسد روند حملات سایبری و خرابکاری طرفین علیه همدیگر چنان روندی افزایشی دارد که ممکن است در نهایت و شاید به شکل ناخواسته به جنگ گسترده-تر سایبری و حتی نظامی بینجامد. به هر حال، برای ایران و رژیم صهیونیستی چندان خطوط قرمز همدیگر مشخص نیست و هر لحظه این امکان وجود دارد که یکی از طرفین از خطوط قرمز

دیگری عبور کند و بحران موجود ناخواسته وارد جنگی فراگیر شود؛ از جمله اینکه حمله سایبری یا خرابکاری صورت گرفته در سایت نطنز یا حمله سایبری صورت گرفته به سیستم آب و فاضلاب رژیم صهیونیستی، شاید تلاشی برای برآورد تحمل و خط قرمز طرف مقابل بوده است. بر این اساس، آنچه آشکار است اینکه فرایند افزایش تنش بین رژیم صهیونیستی و ایران با سرعت بالا در حال افزایش است. تحت تأثیر این شرایط این سؤال در ذهن ایجاد می‌شود که چرا در مقطع کنونی و برای تحقق چه اهدافی جنگ سایبری آن هم به شکل گسترده و البته نامعمول در اولویت رژیم صهیونیستی قرار گرفته است. (Rose, 2008:3) همان‌گونه که پیش از این اشاره شد در اولویت قرار گرفتن جنگ سایبری علیه جمهوری اسلامی ایران دارای زمینه‌های گسترده‌ای است که از آشکار شدن برنامه هسته‌ای ایران تا تحولات عربی به خصوص در سوریه و عراق را شامل می‌شود، اما آنچه باعث شده طی چند ماه گذشته تنش و جنگ سایبری به پدیده‌های غیرمعمول تبدیل شود، یکی وضعیت داخلی رژیم صهیونیستی و دیگری نگرانی از نتیجه احتمال توافق و مذاکره دولت جدید آمریکا با ایران است. (Ritter, 2006:4)

در این راستا باید اشاره کرد، همواره وضعیت داخلی رژیم صهیونیستی نقش مهمی در سیاست‌های این کشور در قبال جمهوری اسلامی ایران ایفا کرده است. مقامات رژیم صهیونیستی پیروزی بایدن و بازگشت احتمالی به برجام را به معنای عادی شدن وضعیت جمهوری اسلامی ایران و فرار این کشور از بحران داخلی و منطقه‌ای ارزیابی می‌کنند. (لوگون، ۱۳۸۵:۱۱)

تحلیل دیگر در این زمینه این بود که مقامات رژیم صهیونیستی به دنبال افزایش تنش با جمهوری اسلامی ایران بودند تا قبل از انتخابات آمریکا عملاً آن را وادار به پاسخ کنند که نتیجه آن درگیری محدود یا گسترده با آمریکا بود. مقامات رژیم صهیونیستی راهبرد افزایش تنش را علیه جمهوری اسلامی در اولویت قرار داده‌اند تا احتمال درگیری این کشور با آمریکا را افزایش دهند. ضمن اینکه اخیراً تحریم‌های تسلیحاتی علیه جمهوری اسلامی ایران به پایان رسیده و آمریکا و رژیم صهیونیستی نتوانسته‌اند کشورهای قدرتمند از جمله اعضای شورای امنیت را برای تمدید تحریم‌های تسلیحاتی علیه ایران همراه سازند و در این زمینه یکجانبه عمل کرده‌اند. در چنین چارچوبی، افزایش تنش و درگیری محدود می‌تواند دیپلماسی فوق را تقویت کند و دول قدرتمند را با آمریکا همراه نماید. (Kelman, 2007, 29- 40)

### تنش و حملات سایبری ایران و اسرائیل

مهمترین هدف حمله سایبری رژیم صهیونیستی به بندر شهید رجایی، بازداشتن ایران از حملات سایبری بعدی است. برای اثبات این موضوع، مقامات اطلاعاتی چند نشانه ارائه کرده‌اند. (ماهنامه برآورد، شماره ۹۱، مهر ۱۳۹۹؛ ۷۲) واشنگتن پست نیز مدعی شده بود این حمله در

واکنش به عملیات سایبری صورت گرفته از سوی ایران در ماه آوریل به «تاسیسات آبی روستایی اسرائیل» انجام شده است. البته، با همه اینها نویسندگان مقاله بر این باورند که سپاه پاسداران انقلاب اسلامی باز حملات سایبری را ادامه خواهد داد؛ چرا که مقامات سپاه می‌دانند زیرساخت‌ها به خصوص مسئله آب چقدر برای رژیم صهیونیستی حیاتی است. ضمن اینکه افزایش تنش با ایران که از طریق حملات سایبری و خرابکاری دنبال می‌شود، می‌تواند باعث واکنش جمهوری اسلامی و کاهش همکاری با آژانس انرژی اتمی شود. (Aoun,2006:3)

### نتیجه گیری

روابط ایران و اسرائیل را می‌توان به چهار دوره عمده تقسیم کرد: دوره روابط دوستانه این دو کشور از سال ۱۳۲۶ تا ۱۳۵۷ در دوران دودمان پهلوی، وخامت روابط پس از انقلاب ۱۳۵۷ ایران تا سال ۱۳۶۹ و سرانجام روابط خصمانه پس از پایان جنگ اول خلیج فارس ایران در سال ۱۳۲۶ در بین ۱۳ کشور جهان بود که با طرح سازمان ملل برای تقسیم فلسطین مخالفت کرد. دو سال بعد نیز ایران به پذیرش اسرائیل در سازمان ملل متحد رای منفی داد.

با این وجود، ایران پس از ترکیه، دومین کشور با اکثریت مسلمان بود که اسرائیل را به عنوان کشور مستقل به رسمیت شناخت. پس از کودتای ۲۸ مرداد که محمدرضا پهلوی را به قدرت رساند، روابط دو کشور به‌طور قابل توجهی بهبود یافت. محمدرضا پهلوی از دخالت مستقیم در جنگ‌های اعراب و اسرائیل پرهیز کرد و با شرق و غرب روابط مطلوبی داشت.

پس از انقلاب ۱۳۵۷، ایران تمام روابط دیپلماتیک و تجاری با اسرائیل را قطع کرد و حکومت اسلامی ایران، اسرائیل را به عنوان یک کشور به رسمیت نمی‌شناسد. چرخش از صلح سرد به خصومت در اوایل دهه ۷۰ شمسی رخ داد، اندکی پس از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی و شکست ارتش عراق در جنگ خلیج فارس پس از آن قطب‌های قدرت در خاورمیانه به سمت ایران و اسرائیل تغییر یافتند. این درگیری در اوایل دهه ۷۰ تشدید شد، زیرا دولت اسحاق رابین مواضع تهاجمی‌تری علیه ایران اتخاذ کرد. درگیری لفظی این دو کشور در دوران ریاست جمهوری محمود احمدی‌نژاد که اظهارات ستیزه‌جویانه‌ای علیه اسرائیل انجام داده بود، افزایش یافت. سایر عواملی که به تشدید این تنش‌ها دامن زد عبارتند از: توسعه برنامه هسته‌ای در ایران، حمایت ایران از گروه‌هایی مانند حزب الله، جهاد اسلامی و حماس و اتهام دست داشتن ایران در حملات تروریستی از جمله حمله به سفارت اسرائیل در بوئنوس آیرس در سال ۱۳۷۱ و بمب‌گذاری آمیا و ادعای ایران مبنی بر حمایت اسرائیل از گروه‌هایی مانند مجاهدین خلق ایران و جندا... و نیز عملیات‌های مخفیانه تروریستی در ایران.

جنگ سایبری به دلیل داشتن ویژگی‌های مثبت فراوان از جمله کارآمدی بالا و هزینه پائین در حال تبدیل شدن به کارآمدترین ابزار در دست کشورهای است که قصد دارند به دشمن خود آسیب جدی وارد کنند. در این راستا مقامات رژیم صهیونیستی نیز تحت تأثیر روندهای داخلی ایران، شرایط خاص منطقه و بحث نگرانی از بازگشت به برجام ایالات متحده آمریکا، جنگ سایبری علیه جمهوری اسلامی ایران را کارآمدترین ابزار در جهت تحقق اهداف خود از جمله آسیب رساندن به برنامه هسته‌ای جمهوری اسلامی ایران ارزیابی کرده‌اند.

## منابع فارسی

### کتاب

### مقالات

- خطیب‌زاده، سعید(۱۳۸۱)، ترکیه و اسرائیل؛ تلاش برای یافتن چارچوب جدید امنیتی-سیاسی، فصلنامه سیاست خارجی، شماره ۲۰، سال شانزدهم، تابستان
- روشندل، جلیل(۱۳۷۷)، پیمان امنیتی- نظامی ترکیه و اسرائیل، فصلنامه مطالعات خاورمیانه، شماره‌های ۲ و ۳، سال پنجم، تابستان و پاییز
- کرمی، علی(۱۳۸۴/۱۰/۱۱)، چالش‌های آمریکا در فرآیند اصلاحات در خاورمیانه، نشریه راه مردم
- نهازی، غلامحسین(۱۳۷۵)، بحران آب در خاورمیانه، فصلنامه مطالعات خاورمیانه، شماره ۱، سال دوم
- نانی، جولیا (۱۳۷۷)، دیدگاه‌های امنیتی امریکا و مسأله انتقال انرژی از حوزه خزر، ترجمه وجیهه صادقیان، فصلنامه مطالعات آسیای مرکزی و قفقاز، شماره ۲۱، سال ششم، بهار

### خبرگزاری

- آریان، رضا (۱۳۸۴/۳/۳۰)، اصلاحات در خاورمیانه؛ اجتناب ناپذیر، مردم‌سالاری
- امینی، حسن (۱۳۸۳/۶/۴)، دموکراسی مجازی، استیلای واقعی؛ تجزیه و تحلیل طرح جدید امریکا برای خاورمیانه، جام جم
- ثابتی، وحید(۱۳۸۶/۲/۱۷)، اسرائیل؛ پیش‌باخته جنگ ششم، نوروز
- رحمانی، محسن(۱۳۸۶/۵/۲۵)، نگاه دوباره به جنگ ۳۳ روزه، مردم‌سالاری
- صادقی‌زاده، کسری(۱۳۸۶/۲/۱۸)، اسرائیل پس از وینوگراد، رسالت
- کارشناس، مسعود(۱۳۸۵/۴/۱۷)، اصلاحات اقتصادی در خاورمیانه، کارگزاران
- کسرابی، شاکر(۱۳۸۶/۳/۷)، جنگ ۳۳ روزه و بحران بزرگ رژیم صهیونیستی، جمهوری اسلامی
- لوگون، ژان فرانسوا(۱۳۸۵/۴/۳۱)، اهداف واقعی اسرائیل؛ فراتر از غزه و بیروت، شرق
- لعلی، علی‌رضا (فروردین ماه ۱۳۸۷)، پیامدهای بین‌المللی، منطقه‌ای و داخلی جنگ ۳۳ روزه، خراسان
- منتظری، علی(۱۳۸۶/۵/۱۶)، از جنگ ۳۳ روزه تا کنفرانس ۳۳ روزه (طرح کوشنر)، انتخاب
- مافی، کتایون(۱۳۸۵/۵/۲۳)، ظهور خاورمیانه جدید بدون برنامه‌ریزی آمریکا، جام جم

## English Resources

### Article

- Benozadok, Efraim (winter 2002), **State- Religion Relations in Israel the Subtle Issue Underlying the Rabin Assassination**, Israeli Affairs, Vol.8, No.182
- Buchanan, J. Patrick (August 15, 2006), **Olmert's War and the Next One**, available at: [www.antiwar.com](http://www.antiwar.com)
- Kelman, C. Herbert (Fall 2007), **Israeli- Palestinian Peace: Inching Toward Looking Beyond Negotiations**, Middle East Policy, Vol.14, Issue 3
- Lochery, Neill,(2005), **Israel and Turkey, Depending ties and Strategic, Implications**, Israel Affairs

### Site

- Abunimah, Ali (3 February 2007), **The American Proxy war in Gaza**, available at: [www.ifamericansknew.org](http://www.ifamericansknew.org)
- Aoun,Elias (17 July 2006), **Israel's Real war objectives**, available at: [www.alhe-war.org](http://www.alhe-war.org)
- Baroud, Ramzy (4 June 2008), **Life After Bush: Forecasting Peace in Palestine**, available at: [www.counter Currents.org](http://www.counter Currents.org)
- Davis Hanson,Victor (October 2002), **Democracy in the Middle East**,Vol.8, available at: [www.weekly standard.com](http://www.weekly standard.com)
- Gold, Dore (23 November 2007), **Towards Annapolis: Is U.S. Policy Changing on Israel's Rights in a peace settlement?**, Vol.17, No.22, available at: [www.jcpa.org](http://www.jcpa.org)
- Hamid, Shadi(3 August 2006), **The Sixth war: 1948, 1956, 1967, 1973, 1982, and, apparently**, available at: [www.democracypensil.org](http://www.democracypensil.org)
- Kelman, C. Herbert (Fall 2007), **Israeli- Palestinian Peace: Inching Toward Looking Beyond Negotiations**, Middle East Policy, Vol.14, Issue 3
- McKay, Emad, (2004),**Iraq war launched to Protect Israel- Bush Adviser**, Inter press service, March 29, 2004, at: [www.ifamericansknew.org](http://www.ifamericansknew.org)
- Opall Rome, Barbara (15 November 2001), **U.S. Israel plan closer political- Military ties**, Defense news
- Rose, David (April 2008), **The Gaza Bombshells**, Vanity Fair, available at: [www.ifamericansknew.org](http://www.ifamericansknew.org)
- Ritter, Scott (August 2006), **The Grave Consequences of Supporting War in Lebanon**, available at: [www.alternet.org](http://www.alternet.org)
- Vest, Jason (23 August 2002), **Turkey, Israel and the U.S**, available at: [www.th-enation.com](http://www.th-enation.com)